

ΚΕΙΜΕΝΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Διακρίνετε τις ενότητες του ποιήματος και δώστε έναν τίτλο για την καθεμία.

Το ποίημα χωρίζεται σε πέντε βασικά μέρη:

- (στ. 1-13): Οι δυσκολίες της θεμελίωσης και η λύση που φανερώνει το πουλί-αγγελιοφόρος.
- (στ. 14-29): Η απόφαση του πρωτομάστορα, η αποστολή του μηνύματος στη λυγερή, η χαρούμενη έλευσή της και η εξαπάτησή της με το δαχτυλίδι.
- (στ. 30-34): Η θυσία της λυγερής με το «στοίχειωμά» της στα θεμέλια.
- (στ. 35-40): Η αντίδραση της γυναίκας, η απελπισία και η βαριά της κατάρα.
- (στ. 41-46): Η μεταστροφή της κατάρας σε ευχή, λόγω της σκέψης του ξενιτεμένου αδελφού και της αγάπης της γι' αυτόν.

2. Πώς δηλώνεται η δυσκολία της θεμελίωσης του γεφυριού και με ποιον τρόπο προβλέπεται να πραγματοποιηθεί το έργο;

Η δυσκολία φανερώνεται από τον πρώτο στίχο, όπου τονίζεται ο τεράστιος αριθμός ανθρώπων που χρειάζεται για να στεριώσει το γεφύρι, στοιχείο που δηλώνει υπερβολή. Η συνεχής επανάληψη «ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν» και η απογοήτευση των μαστόρων εντείνουν την αίσθηση αδυναμίας. Η ολοκλήρωση του έργου θεωρείται δυνατή μόνο μέσω του στοιχειώματος, δηλαδή της θυσίας ενός ζωντανού όντος, ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα του οικοδομήματος. Εδώ, η μοίρα επιλέγει τη γυναίκα του πρωτομάστορα, κάτι που απαιτεί από αυτόν υπέρμετρη ψυχική δύναμη.

3. Ποιος είναι ο ρόλος του πουλιού στην εξέλιξη της αφήγησης;

Το πουλί, συχνός αγγελιοφόρος στα δημοτικά τραγούδια, παίρνει ανθρώπινη υπόσταση και μεταφέρει μοιραία μηνύματα. Στο συγκεκριμένο ποίημα εμφανίζεται την κρίσιμη στιγμή για να προτείνει τη λύση: το γεφύρι θα στεριώσει μόνο με το θυσίασμα της γυναίκας του πρωτομάστορα. Η αποκάλυψη αυτή γεννά τον εσωτερικό διχασμό του πρωτομάστορα ανάμεσα στην αγάπη του και στο καθήκον. Επιπλέον, το πουλί διαστρεβλώνει επίτηδες την εντολή του («αργά» → «γοργά»), επισπεύδοντας την άφιξη της λυγερής και οδηγώντας τα γεγονότα στην τραγική τους κατάληξη. Έτσι συμβάλλει καθοριστικά στην πλοκή και στην κορύφωση του δράματος.

4. Ποιο επίρρημα χρησιμοποιεί στην παραγγελία του ο πρωτομάστορας και ποιο το πουλί; Τι δηλώνει η επιλογή σε κάθε περίπτωση;

Ο πρωτομάστορας επαναλαμβάνει το επίρρημα «αργά», εκφράζοντας την επιθυμία να καθυστερήσει όσο γίνεται το μοιραίο, καθώς η αγάπη του για τη γυναίκα του συγκρούεται με το καθήκον. Η επιλογή δείχνει την τραγική του θέση και την εσωτερική του πάλη. Αντίθετα, το πουλί χρησιμοποιεί το επίρρημα «γοργά», που δηλώνει το αναπόφευκτο της μοίρας και την ανάγκη να ολοκληρωθεί το έργο άμεσα. Έτσι, η παραποίηση της εντολής επιταχύνει τα γεγονότα και οδηγεί στη λύση της τραγωδίας.

5. Πώς αντιδρά η γυναίκα του πρωτομάστορα στην απρόσμενη δοκιμασία της και ποια είναι τα συναισθήματά της για τον σύζυγό της;

Η λυγερή αφνιδιάζεται από την οδυνηρή μοίρα που την περιμένει και θρηνεί συγκρίνοντας τη δική της συμφορά με εκείνη των αδελφών της. Εκφράζει την απελπισία της με βαριά κατάρα, η οποία όμως μετατρέπεται σε ευχή μόλις αντιλαμβάνεται ότι θα μπορούσε να πλήξει τον ξενιτεμένο αδελφό της. Απέναντι στον άντρα της δείχνει απόλυτη αγάπη και αφοσίωση: ανταποκρίνεται με χαρά στο κάλεσμά του, αγνοεί τον κίνδυνο για να τον ικανοποιήσει και, ακόμα και όταν αντιλαμβάνεται την εξαπάτησή της, δεν στρέφεται εναντίον του: οι κατάρες της αφορούν μόνο το γεφύρι. Η στάση της αναδεικνύει υπομονή, αξιοπρέπεια και βαθιά αγάπη.

6. Ποια στοιχεία αυτού του τραγουδιού αποδεικνύουν ότι ανήκει στις παραλογές;

Το ποίημα διαθέτει όλα τα γνωρίσματα της παραλογής:

- Είναι μακροσκελές αφηγηματικό τραγούδι σε 46 δεκαπεντασύλλαβους στίχους, με αφήγηση που εμπλουτίζεται από διαλόγους, δίνοντας ζωντάνια και ταχύτητα.
- Το κεντρικό του θέμα είναι η θυσία για την ολοκλήρωση ενός έργου, συνηθισμένο μοτίβο στις παραλογές.
- Ο έντονα δραματικός χαρακτήρας του φαίνεται τόσο στη σύγκρουση του πρωτομάστορα όσο και στην τραγικότητα της γυναίκας του, μέσα από την πορεία της από την άγνοια στη γνώση και από την απόγνωση στη λύτρωση.
- Το στοιχείο του υπερφυσικού είναι διάχυτο: το γεφύρι που γκρεμίζεται κάθε βράδυ, η υπερβολική εικόνα των βουνών που τρέμουν και των πουλιών που πέφτουν, αλλά και η δοξασία του στοιχειώματος, παραπέμπουν στο μαγικό πλαίσιο του παραμυθιού.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ